

Vladař - hradisko s mnoha otazníky (??) -

Ve svém referátu jsem se zaměřil na současný stav poznatků o hradisku na Vladaři a zároveň jsem chtěl upozornit na potencionální význam této lokality v mladším pravěku Čech. Význam hradiska vychází z detailních průzkumů, které jsou také příkladem mezioborové spolupráce, a sondáží posledních let, neboť právě ty poskytují odpovědi na řadu otázek vztahujících se k Vladaři.

Hradisko Vladař se nachází nedaleko obce Žlutice (Karlovarský kraj, okr. Karlovy Vary). Plocha hradiska se rozkládá na dominantním osamělém čedičovém kopci, který má podobu stolové hory. Akropole (693 m. n. m.) se nachází na vrcholové plošině hory, převýšené 230 m nad údolím řeky Střely, a disponovala vlastním zdrojem vody, který měl podobu velké uměle vyhloubené cisterny, o rozměrech 45 x 30 m, zachycující dešťovou vodu.

Opevněné výšinné sídliště se vyznačuje složitým systémem fortifikací, které zasahují až k samému úpatí stolové hory a utvářejí jeden uzavřený celek, složený z několika samostatných opevněných areálů (akropole, vícenásobně členěné předhradí). **Pevnostní soustava o celkové rozloze 115,3 ha vznikla zřejmě postupně a v delším časovém úseku.**

Stupeň poznání tohoto významného západočeského hradiska nebyl do nedávné doby na vysoké úrovni, neboť i přes svou výraznou polohu a nápadné zbytky opevnění byl mimo zájem archeologů. Rozsáhlejší výzkumy zde byly zahájeny teprve v roce 2002, kdy zde proběhla geofyzikální měření a rozsáhlé analytické sběry v širším okolí hradiska. Podstatným aspektem výzkumů na ploše hradiska se také stala účast přírodovědců různého zaměření.

V roce 2003 zde byl uskutečněn 19 m dlouhý řez hradbou a zahájen paleoenviromentální výzkum sedimentů nádrže na akropoli. V řezu se podařilo dokumentovat **5 fází hradby**, nejstarší byla na základě radiokarbonových dat datována do počátku mohylové kultury střední doby bronzové. Poslední fáze odpovídala typu Pfostenschlitzmauer, ale její datování je stále otevřené.

Nádrž poskytla souvislý sedimentární záznam s množstvím dobře zachovaných biologických pozůstatků, při čemž nejstarší vrstvy vznikly na přelomu **5. a 4. BC**. V této době byl zkoumaný prostor téměř zcela odlesněn a intenzivně zemědělsky využíván. Na samém sklonku **3. stol. BC** došlo k částečnému opuštění hradiska, doklady předchozího masivního osídlení mizí. Na přelomu letopočtu byla plocha hradiska opuštěna a proběhla vegetační sukcese k zápojnému lesu. V **6. stol.** nastoupila nová vlna kolonizace, která vyvrcholila později vznikem vrcholně středověké kulturní krajiny. Popsaný proces se podařilo podrobně zdokumentovat přírodními metodami i s některými detailními vhledy do struktury a fungování pravěké krajiny.

Zatím nejvýznamnější nález na Vladaři byl objeven již počátkem 50. let 20. stol, jedná se litou bronzovou plastiku ve tvaru stylizované mužské figurky s přilbou typu Negau. Plastika je interpretována jako **jedna ze tří nožek dřevěné pyxidy** a díky typu přilby je datována **kolem r. 450 př. Kr.** Jde snad o import ze střední či severní Itálie.

Výzkum výšinné lokality Vladař je zatím v samém počátku a rozmnožil spíše řady otázek než jednoznačných odpovědí.

Výzkum opevnění předhradí i akropole ukázal, že rozlehlý opevněný areál, ležící na ploše 115 ha, vznikl postupně a v delším časovém období. nejstarší pozůstatky fortifikací pocházejí zřejmě již z průběhu doby bronzové. V 6. a 5. stol. BC bylo nejspíše starší zaniklé opevnění obnoveno a pravděpodobně došlo i k podstatnému zvětšení celé pevnostní soustavy.

K rozpoznání sídelní aktivit na Vladaři výrazně přispěl především moderní paleoenviromentální výzkum. Informace vyplývající např. z výsledků pylových a makrozbytkových analýz dokáží daleko předčít poněkud omezená sdělení archeologických pramenů, které máme v současné době k dispozici. V souvislosti se sídelními aktivitami mladší a pozdní doby laténské se také vynořuje stěžejní otázka existence či neexistence oppida na Vladaři.

Použitá literatura:

- ❖ Čtverák, V. – Lutovský, M. – Slabina, M. – Smejtek, L. 2003: Encyklopedie hradišť v Čechách, Praha.
- ❖ Drda, P. – Rybová, A. 1998: Keltové a Čechy, Praha, 66-68.
- ❖ Chytráček, M. - Šmejda, L. 2005: Opevněný areál na Vladaři a jeho zázemí. K poznání sídelních struktur doby bronzové a železné na horním toku Střely v západních Čechách, Archeologické rozhledy 57, 3-56.
- ❖ Pokorný, P. - Sádlo, J. - Kaplan, M. - Mikolášová, K. - Veselý, J. 2005: Paleoenviromentální výzkum na Vladaři, Archeologické rozhledy 57, 57-99.

❖ Princ, M. 1975: Přilby mladší doby halštatské a doby laténské ve střední Evropě. In: Památky archeologické 66, 346.